

Een bijbels perspectief op geestelijke oorlog

Inhoudsopgave

A. Inleiding.

Geestelijke strijd en geestelijke oorlog. Controverse over het begrip geestelijke oorlog. Doel van dit artikel.

B. Geestelijke oorlog als normaal Christelijk leven.

Efeze 6:10: een sleutelpassage over geestelijke oorlog. Geestelijke oorlog is onontkoombaar. Geestelijke oorlog en geestelijke groei.

C. Verdedigen, aanvallen en consolideren.

Aanvallen en verdedigen. Geestelijke oorlog en standhouden. Consolidatie en groei.

D. Principes en wapens van geestelijke oorlog

De geestelijke wapenrusting. Overige principes en ‘wapens’. De rol van gebed in geestelijke oorlog.

E. Waakzaamheid en inzicht.

Waakzaamheid voor de leiding van de Heilige Geest. Alertheid voor de krijgslisten van de vijand. Kennis van onszelf en van de vijand.

F. Geestelijke oorlog voor steden, gebieden en volken

Algemene en speciale roeping en zalving. De profetische oorlogsspecialist. Wie is voor deze taak geschikt? Mordechai als oudtestamentisch type.

G. Het gezag van de profetische soldaat

Het geestelijk ‘dwangbevel’. Het profeteren tegen bolwerken. De grenzen van ons gezag en zalving. Toetsen en oordelen. Het gehele leger is nodig.

H. Samenvatting.

I. Appendix

Inzichten over geestelijke oorlog voor steden, volken en gebieden. Gebedsstrategie. Evaluatie en de Nederlandse situatie.

A. Inleiding

Geestelijke strijd en geestelijke oorlog

In de bijbel wordt het thema geestelijke strijd vaak genoemd. Jezus heeft op Golgotha de macht van de vijand gebroken. (Kol. 2:15). Desondanks zijn wij als gelovigen nog steeds in soms heftige strijd verwickeld te zijn (Kol. 2:1). Deze strijd is pas voorbij als Jezus terugkomt. Tot die tijd moeten wij rekenen op sterke tegenstand, waartegen wij moeten strijden. Deze tegenstand en strijd geldt zowel voor ons persoonlijk leven als voor ons gelovigen gezamenlijk. De verspreiding en ontwikkeling van Gods koninkrijk in onze nabije omgeving en in de gehele wereld stuit op tegenstand en tegenwerking die wij moeten overwinnen. Dit vereist strijd. Maar voor onze persoonlijke groei en succes, en dat van onze geliefden, moeten wij eveneens door strijd tegenstand overwinnen.

Deze tegenwerking en tegenstand komt op het eerste gezicht veelal van andere mensen. Toch zegt de apostel Paulus dat onze strijd niet in eerste instantie gericht is tegen dergelijke menselijke tegenstand en tegenwerking (Ef. 6:10-20). De strijd is vooral gericht tegen de tegenwerking van de demonische legermachten van de duivel. Deze zijn zoals gezegd verslagen op Golgotha, maar kunnen en zullen ons nog dwars zitten tot de terugkomst van Jezus. De demonische machten kunnen hierbij uiteraard gebruik maken van de vijandschap die er onder mensen tegen het evangelie leeft, en van onze menselijke zondige natuur die tegenstribbelt. Maar deze machten kunnen ons ook op andere manieren tegenwerken, zoals door moeilijke omstandigheden, verleiding en misleiding.

In het bekende gedeelte in Efeze dat ik net heb aangehaald, vergelijkt Paulus deze geestelijke strijd enerzijds met een worstelwedstrijd, en anderzijds met oorlog. Zo zegt hij dat wij de ‘wapenrusting van God moeten aantrekken’, om ons te wapenen tegen de listen van de duivel, en om ‘stand te houden in de kwade dag’. Paulus werkt deze strijd in de volgende verzen nader uit. En hij zegt dat wij niet alleen strijden tegen de duivel zelf, maar ook tegen zijn legermacht.

In zijn beschrijving van deze legermacht schetst Paulus het beeld van een georganiseerd leger, bestaande uit demonische machten van verschillende rang en stand, zoals ‘hemelse vorsten’, ‘heersers en machthebbers van de duisternis’, en ‘de kwade geesten in de hemelsferen’ (Paulus’ oorspronkelijke woordgebruik is overigens veel preciezer dan de vertaling in de NBV). Om deze reden gebruiken vele gelovigen het begrip ‘geestelijke oorlog’ om onze strijd tegen demonische tegenstand aan te duiden. Zij zien veelal de strijd die het oudtestamentische Israël moest voeren om het beloofde land daadwerkelijk in te nemen als voorbeeld voor ons. Zoals Israël letterlijk oorlog moest voeren om het beloofde land in te nemen, zo moeten volgens deze gelovigen wij nu ‘geestelijke oorlog’ voeren om het koninkrijk van God baan te laten breken.

Controverse over het begrip geestelijke oorlog

De gelovigen in Efeze, aan wie Paulus zijn woorden over geestelijke strijd in eerste instantie richtte, konden zich dit idee van geestelijke oorlog ongetwijfeld heel makkelijk voorstellen. Efeze was een belangrijk centrum in de oude wereld van toverij en agressieve afgoderij. De gedachte dat het menselijke leven door kwade bovennatuurlijke machten wordt beïnvloed was voor de gelovigen in Efeze vanzelfsprekend. De doorbraak van het evangelie vond dan ook

plaats via spectaculaire bevrijdingen, die zelf voor de maatstaven van de apostelen in die tijd uitzonderlijk krachtig waren (Ef. 19: 11-20). Het is niet moeilijk om zo'n krachtige doorbraak voor te stellen als een doorbraak in een oorlog. Op dezelfde manier hebben hedendaagse gelovigen met een achtergrond die veel nadruk legt op bovennatuurlijke invloeden, doorgaans geen moeite om de strijd tegen demonische machten te vergelijken met oorlog.

Vele gelovigen met een andere achtergrond, met name in het westen, vinden het aanmerkelijk lastiger om aan dit idee van geestelijke oorlog tegen demonische machten te wennen. Zij geloven wel dat de duivel ons kan aanvallen en dat wij hiervoor Gods bescherming nodig hebben, en dat wij ook moeten bidden voor deze bescherming. Een groeiend aantal westerse gelovigen is er verder wel van overtuigd geraakt dat gelovigen bevrijding nodig kunnen hebben van demonische bindingen die hun geestelijke groei en leven belemmeren. Maar de notie dat strijd tegen demonische machten een onlosmakelijk onderdeel is van heel ons leven en taak in Gods koninkrijk is voor hen een stap te ver.

Vele van deze gelovigen menen dat je Paulus' verwijzingen naar geestelijke oorlog niet al te letterlijk moet nemen. Zij redeneren dat de onderdelen van de wapenrusting die Paulus beschrijft niet erg oorlogszuchtig klinken. Zo noemt Paulus waarheid, gerechtigheid, hoop en geloof als wapens. Bovendien leidt volgens hen een te grote nadruk op geestelijke 'oorlog' tegen demonische machten tot onevenwichtigheden. Volgens deze critici gaan gelovigen dan 'achter elke boom een boze geest gaan ontwaren'. Deze achterdocht leidt volgens de critici weer tot een overdreven focus op en zelfs angst voor de werking van demonen. Deze focus en angst ondermijnt volgens deze critici ons vertrouwen in Gods overwinning op de demonische wereld op het kruis.

Controverses over geestelijke oorlog zijn de laatste tientallen jaren nog eens verscherpt door de groei van aandacht voor geestelijke strijd voor steden, landen, gebieden en bevolkingsgroepen. Deze aandacht is met name sterk gegroeid sinds de ontwikkeling van de charismatische gebedsbeweging uit de jaren tachtig van de vorige eeuw. Deze controverse spitst zich vooral toe op het benoemen en bestrijden van demonische bolwerken en machten die gehele volken en gebieden beheersen. De critici geloven soms wel in individuele bevrijding en in geestelijke oorlog in onze eigen persoonlijk levenssfeer. Maar volgens hen is de bijbelse rol van gelovigen in de strijd tegen bolwerken en hogere machten die volken en gebieden beheersen, slechts zeer indirect. Strijd tegen hogere demonische machten is volgens hen voorbehouden aan de engelen, wat volgens hen blijkt uit Daniël 10.¹

Doel van dit artikel

¹ In Daniël 10 verschijnt een engel aan Daniël die praat over de strijd die hij en mede engelen voeren tegen de demonische 'vorst van Griekenland' en de 'vorst van Perzië'. Hoewel het gebed en het vasten van Daniël deze strijd kennelijk wel beïnvloedt, is Daniël zelf niet rechtstreeks in deze confrontatie betrokken. Dit bewijst volgens deze critici dat gelovigen wel mogen bidden voor volken en regio's, en namens hen schuld belijden, zoals Daniël deed. Maar de strijd met bolwerken en hoge machten over deze gebieden is het werk van de engelen, en niet van de gelovigen. Daniël 10 vermeldt inderdaad geen rechtstreekse betrokken van gelovigen tegen de genoemde demonische machten, maar sluit deze echter evenmin nadrukkelijk uit. De verdedigers van deze vorm van oorlog beroepen zich terecht op Ef. 6 en Lukas 10:19, die wel verwijzen naar strijd tussen ons gelovigen en dergelijke machten.

In dit artikel wil ik nader ingaan op dit belangrijke en controversiële onderwerp van geestelijke strijd. Ik zal nader ingaan op wat de bijbel hierover zegt en gebruik maken van de lessen die ik zelf op dit punt heb geleerd. Ik zal uiteenzetten dat geestelijke strijd tegen demonische machten een onontkoombaar en integraal onderdeel is van ons christelijk leven. Eerst zal ik ingaan op de geestelijke strijd die alle gelovigen hebben te voeren in hun persoonlijk leven en dat van de gemeenten en bedieningen waarbij zij zijn betrokken. Ik zal ingaan op het doel en nut van deze geestelijke strijd, en op de principes en regels die wij hierbij in acht moeten nemen. Hierbij zal ik benadrukken dat wij in deze strijd afhankelijk zijn van zowel de leiding, onderscheid en wijsheid van de Heilige Geest, als van de kracht van de Heilige Geest. Ook zal ik ingaan op de valkuilen die wij in deze geestelijke strijd dienen te vermijden.

Vervolgens zal ik ingaan op de geestelijke strijd voor de doorbraak en consolidatie van het evangelie in steden, gebieden, landen en hele bevolkingsgroepen. Ik zal betogen dat dit niveau van geestelijke strijd bijbels en nuttig is, mits op de juiste wijze gevoerd. Ik zal uiteenzetten dat er grote overeenkomsten bestaan tussen geestelijke strijd voor onze persoonlijke levenssfeer, gemeenten en bedieningen enerzijds, en die voor steden, bevolkingsgroepen, landen en regio's anderzijds. Maar deze laatste vorm van geestelijke strijd is complexer en grootschaliger dan de strijd voor onze persoonlijke levenssfeer, gemeenten en bedieningen. In deze geestelijke strijd voor landen, steden en bevolkingsgroepen is de taak van iedere christen niet dezelfde. Sommige gelovigen hebben een speciale roeping en zalving van de Heer om het lichaam van Christus in deze strijd te ondersteunen. Deze roeping en zalving is een speciale vorm van de profetische zalving en bediening. Vervolgens zal ik ingaan op enkele belangrijke vragen over ons de reikwijdte van ons gezag bij het bestrijden van demonische bolwerken en machten in de geestelijke strijd voor steden, landen en volken. In een appendix zal ik een samenvatting en korte evaluatie geven van enkele belangrijke opvattingen die in de charismatische gebedsbeweging de laatste decennia zijn ontwikkeld. Ik zal afsluiten met een korte bespreking van de invloed hiervan op Nederland.

B. Geestelijke oorlog als normaal Christelijk leven

Efeze 6:10-20. Een sleutelpassage over geestelijke strijd

Het taalgebruik van Paulus in deze sleutelpassage toont dat de geestelijke strijd met demonische machten heel concreet en dichtbij is. Ongetwijfeld zullen de engelen hun eigen geestelijke strijd met demonische machten voeren, zoals in Daniël 10 staat. Maar dit neemt niet weg dat wij gelovigen zeker ook zelf rechtstreeks betrokken zijn bij de strijd tegen deze machten. En zoals blijkt uit het spraakgebruik van Paulus, onze strijd is tegen de machten van alle rangen en standen, zowel hoog als laag. Deze betrokkenheid komt overeen met Lukas 10:19, waarin Jezus de gemeente gezag geeft over de gehele legermacht van de vijand. Jezus maakt hier dus geen onderscheid tussen lage machten waar de gelovigen gezag over hebben en tegen strijden, en hoge machten waar alleen de engelen gezag over hebben en tegen moeten strijden!

De rechtstreekse betrokkenheid van ons gelovigen in deze geestelijke oorlog blijkt uit het woord dat Paulus in vers 12 voor 'strijd' gebruikt. Het betekent letterlijk worstelen, zoals de NBG het ook vertaalt. Worstelen is de meest fysieke vorm van vechten die er bestaat.

Vanaf het begin tot aan het einde van een worstelwedstrijd hebben de twee vechters elkaar vast. Bij boksen en karate kun jij nog een tijdlang om jouw tegenstander heen dansen, en hem ontwijken. Maar bij worstelen merk je de directe aanwezigheid van jouw tegenstander heel intensief en onophoudelijk.

Het gebruik van de term worstelen betekent overigens niet dat wij deze geestelijke machten met onze zintuigen kunnen of moeten waarnemen. Het betekent echter wel dat de vijandige invloed van demonische tegenstanders in ons leven merkbaar aanwezig is, en dat wij deze invloed kunnen onderscheiden en hier dus actief tegen moeten strijden. De strijd tegen demonische tegenstanders kun je wel vergelijken met de strijd tegen vijandige bacillen. Wij kunnen deze niet met het blote oog waarnemen, en het zou niet gezond zijn als wij dit wel konden. Maar zij beïnvloeden ons leven wel heel direct en merkbaar. Daarom moeten wij wel serieus met hun bestaan en werking rekening houden. En wij moeten de nodige maatregelen treffen om te verhinderen dat zij ons dwars zitten.

Je kunt erover twisten of je voor het woord geestelijke strijd de term geestelijke oorlog moet gebruiken. De critici hebben op zich gelijk als zij stellen dat de ‘wapens’ zoals waarheid, geloof en gerechtigheid niet zo oorlogszuchtig klinken. Maar behalve de vele militaire termen die Paulus gebruikt, is zijn sleutelterm ‘worstelen’ ook nogal heftig en gewelddadig. De worstelaars in de oude wereld probeerden elkaar niet alleen letterlijk te vloeren, maar konden hierbij elkaar zwaar blessuren, tot de dood aan toe. Als Paulus geestelijke strijd niet met oorlog had willen vergelijken, dan had hij wel meer vredelievende beelden gebruikt om deze strijd mee te vergelijken. Bovendien is in onze geestelijke strijd de inzet heel hoog, net als in oorlog. Zekere in tijden van vervolging kan deze strijd allerlei ontberingen veroorzaken, zoals mishandeling, gevangenschap, armoede of de dood. En zelfs zonder dergelijke vervolging is de inzet van de strijd hoog. De eeuwige redding van mensen en onze geestelijke groei en levensbestemming staan op het spel. Om deze redenen vind ik de termen geestelijke strijd en geestelijke oorlog acceptabel, en gebruik ik deze als synoniemen door elkaar heen.

Geestelijke oorlog is onontkoombaar

Geestelijke oorlog is niet alleen belangrijk, maar ook onontkoombaar. Uit Paulus’ spraakgebruik blijkt dat wij eigenlijk helemaal geen keus hebben om al dan niet dergelijke oorlog tegen de gehele legermacht van de vijand te voeren. Het maakt totaal niet uit of geestelijke strijd binnen onze theologie past. Daar hebben demonische machten lak aan. Deze machten nemen zelf het initiatief om ons aan te vallen, of wij dit nu leuk vinden of niet. De vijand wil niet dat het koninkrijk van God baan breekt. Wanneer dit toch gebeurt, of dreigt te gebeuren, dan probeert hij, samen met zijn demonische handlangers, deze vooruitgang tegen te houden of zelfs weer te niet te doen. Daarom zegt Paulus ook tot twee keer toe dat wij moeten standhouden. Standhouden is iets wat met name nodig is wanneer anderen jou aanvallen, en niet zo zeer wanneer jij anderen aanvalt. In het laatste geval probeert de vijand immers stand te houden tegen jou. Oorlog tegen geestelijke machten is dus een onvermijdelijke opdracht voor alle gelovigen, of wij hierin willen geloven of niet. In dit opzicht kunnen wij geestelijke oorlog tegen demonische machten eveneens vergelijken met de al genoemde strijd tegen schadelijke bacillen. Wij zullen deze strijd moeten voeren, waarbij

het niet uitmaakt of wij al dan niet in hun bestaan willen geloven. Bacillen nemen immers zelf het initiatief om ons aan te vallen.

Voor Paulus is geestelijke oorlog dus een principe dat voor iedere gelovige geldt. Geestelijke oorlog is onontkoombaar en vereist voor alle onderdelen van ons leven als gelovigen. Het geldt zowel voor ons persoonlijk leven als voor het gezamenlijke leven van gelovigen in een bepaalde groep of gebied. Er is geestelijke oorlog rond de doorbraak en invloed van het evangelie in ons land, onze stad, in onze gemeente of bediening. Maar dergelijke oorlog vindt ook plaats in onze persoonlijke levenssfeer, zoals onze geestelijke groei, ons gezin, verdere familie en vriendschappen, onze financiën en ons werk. Het front van deze oorlog is dus letterlijk en figuurlijk heel dichtbij. Ons eigen leven maakt er deel van uit. En of wij het leuk vinden of niet, mislukking of succes in ons individuele of gezamenlijke geestelijk leven hangt mede af van ons succes in geestelijke oorlog. Gelukkig vechten wij vanuit Christus' overwinning op het kruis, en geeft de Heer ons de wapens om deze oorlog succesvol te voeren!

Het nut van geestelijke oorlog

Geestelijke oorlog is niet alleen onontkoombaar. In Gods plannen voor ons leven heeft het ook een duidelijk doel en nut. Dit doel en nut is tweeledig. Om te beginnen heeft God besloten om onze strijd te gebruiken om Zijn koninkrijk duurzaam uit te breiden. Zonder strijd breidt Gods koninkrijk zich niet verder uit, worden wij geestelijk niet volwassen, en rooft de vijand eerder ontvangen zegeningen weer. Dit principe zien wij al duidelijk in het Oude Testament. God had Israël het land Kanaän beloofd, en Hij vocht voor en met Israël (Jozua 10:42; 23:3). Tegelijkertijd gaf Hij hen dit niet op een presenteerblaadje. Israël moest het beloofde land met geweld innemen, en sterk en moedig zijn in deze strijd (Joz. 1:6,9). De noodzaak om strijd te leveren geldt voor ons nieuwtestamentische gelovigen net zo sterk. Alleen vechten wij nu dus niet op de eerste plaats tegen mensen, maar tegen demonische machten. Wij proberen in deze strijd juist mensen te winnen voor Christus. Daarom zijn de wapens die wij in deze strijd hanteren ook zo anders dan in het oude testament, toen het volk letterlijk oorlog moest voeren.

Geestelijke oorlog is een integraal onderdeel van het partnerschap tussen God en ons. Wij vechten vanuit de zekerheid van Christus' overwinning. En Hij vecht voor ons. Ook geeft God ons de kracht en wijsheid om onze taken in Zijn koninkrijk uit te voeren. Aan de andere kant, als wij onze rol in het partnerschap met de Heer verzaken, dan zal de Heer sommige van Zijn plannen met ons niet geheel vervullen. Dit geldt ook voor onze rol in geestelijke oorlog. Dit zien wij al terug in de strijd om het beloofde land. Omdat het volk Israël maar in beperkte mate toegewijd was in deze strijd, kon het slechts gedeeltelijk het beloofde land innemen en de vijanden maar in beperkte mate verslaan (Jozua 13-17; 18:3; Richteren 1). Op vergelijkbare wijze zal zonder onze toewijding in geestelijke strijd Gods koninkrijk maar in beperkte mate baan breken, en zullen wij onszelf niet optimaal tegen de kriegslisten van de vijand beschermen (Matth. 11:12; Jac. 4:7).

In de tweede plaats wil de Heer de demonische tegenstand en tegenwerking voor ons ten goede keren (Rom. 8:28). De Heer wil deze geestelijke strijd gebruiken om ons sterk en moedig maken, ons leren te overwinnen en in de koninklijke autoriteit van Christus te wandelen. Hierdoor groeien wij in onze bestemming als 'zonen van God' en in ons vermogen

om met God mee te werken Zijn koninkrijk, en plannen voor ons, duurzaam baan te laten breken. Wij ontwikkelen deze moed dus door strijd heen. Zonder dergelijke moed vervallen wij in dezelfde valkuil vallen als het volk Israël, dat in eerste instantie het beloofde land niet binnen kon gaan, vanwege het gebrek aan moed en vertrouwen (Num. 13,14).

Dat wij door strijd sterker en moediger kunnen worden is al helder terug te zien in het voorbeeld van Jezus Zelf. In Lukas 4:1-14 lezen wij dat de Heilige Geest Jezus nadrukkelijk in de woestijn leidt, waar Hij 40 dagen door de duivel wordt verzocht. Nadat Hij deze test van geestelijke strijd heeft doorlopen, keert Hij in de kracht van de Geest terug naar Galilea. Als God deze geestelijke oorlog ten goede gebruikt in het geval van Jezus, hoe veel te meer kan en wil Hij deze geestelijke strijd ook in ons leven ten goede gebruiken!

Het koningschap van Christus, waarin wij delen, is dan ook een ‘vechtkoningschap’, net zoals het koningschap van David. David onderwierp tegenstanders actief door strijd. Vele doorbraken in de strijd tegen de eerdere inwoners van Kanaän, zoals de beruchte Filistijnen, kwamen uiteindelijk dankzij Davids vechtkoningschap tot stand. In een uiterst diepzinnige redenering toont Paulus dat dat Christus’ koningschap nog steeds actieve strijd omvat. Christus heeft de vijand op Golgotha onderworpen, en zit nu aan de rechterhand van God. Maar deze overwinning moet nog in de schepping doorwerken. Zolang als dit duurt hebben wij gelovigen nog in Zijn naam strijd te voeren. Deze strijd zal pas helemaal stoppen als alle vijanden aan Hem onderworpen zijn, of, zoals Ps 110:1 het zegt, ‘totdat Zijn vijanden een voetbank voor Zijn voeten zijn geworden’. De dood zal in dit kader als laatste vijand worden onderworpen. Dan zal Christus, aan het einde der tijden, het koningschap aan de Vader teruggeven, waardoor God ‘alles zal zijn in allen’ (1Kor.14:24-27).

C. Verdedigen, aanvallen en consolideren

Aanvallen en verdedigen

De wapens die Paulus in Efeze 6:10-20 beschrijft, lijken op het eerste gezicht vooral verdedigend. Ook spreekt hij nadrukkelijk over standhouden, wat erop lijkt alsof je in geestelijke strijd je vooral moet verdedigen tegen de aanvallen van de vijand, in plaats van dat jezelf in de aanval gaat. Maar als wij iets nauwkeuriger kijken, dan rijst een ander beeld. Paulus spreekt in Efeze tegen gelovigen die net als hij uiterst gemotiveerd zijn om terrein te blijven winnen voor Gods koninkrijk. Daarom vraagt Paulus in vers 19 gebed voor vrijmoedigheid en wijsheid bij de verkondiging van het evangelie. Deze strijd omvat niet alleen verdediging, maar ook wel degelijk aanval.

De aanvallende kant van geestelijke oorlog noemt Paulus nadrukkelijk in 2 Kor. 10:4,5. Hij spreekt hier onder meer van sterke vijandige bolwerken die wij moeten neerhalen (2 Kor. 10:4,5). De metafoer die Paulus hier gebruikt is dat van een versterkt, en veelal hooggelegen fort, waar de vijand zich heeft verschanst. De vijand gebruikt een dergelijk fort als hoofdkwartier en uitvalsbasis voor het bestendigen en uitbreiden van zijn invloed in de omgeving. Het is de bedoeling dat wij gelovigen dergelijke bolwerken van de vijand aanvallen en neerhalen.

Maar juist als wij terrein van de vijand willen innemen, kunnen wij op heftige tegenstand rekenen. Vele gelovigen ervaren dan ook met name demonische tegenstand wanneer zij op het punt staan een geestelijke doorbraak te ervaren, of daar ijverig naar

streven. Om die reden moeten wij ook altijd onze verdediging in orde hebben, juist wanneer wij in de aanval zijn. In geestelijke strijd hangen aanval en verdediging in feite samen.

De combinatie van verdediging en aanval in geestelijke oorlog drukt Paulus treffend uit in vers 16. Hij spreekt hier over het schild van het geloof, dat ‘alle brandende pijlen van de vijand dooft’. Met dit schild verdedigde een soldaat zich dus. Maar in de oude tijd werden deze brandende pijlen vooral op soldaten afgeschoten die zelf in de aanval waren. In de Romeinse tijd gebruikte de verdedigers van een stad of burcht dat werd bestormd deze brandende pijlen om zich tegen hun aanvallers te verdedigen. De soldaten die zo’n stad of burcht aanvielen moesten zich tijdens hun aanval dus tegelijk verdedigen tegen deze brandende pijlen. Romeinse soldaten hadden in de tijd van Paulus schilden die in staat waren om deze pijlen tegen te houden, en het vuur ervan te doven.

In dit beeld van Paulus vergelijkt hij ons gelovigen dus met soldaten die in de aanval zijn, en die proberen de vijandelijke burchten te veroveren. En in dit beeld vergelijkt hij dus de demonische machten van de vijand dus degenen die de demonische bolwerken verdedigen, en daarbij brandende pijlen op ons afvuren. Wij kunnen ons tegen deze pijlen verdedigen door het ‘schild van het geloof’, waarmee wij deze pijlen tegenhouden en uitdoven. Met het schild van het geloof verdedigen wij ons, maar wij gebruiken dit verdedigingswapen dus wanneer wij de bolwerken van de vijand aanvallen. Er is dus in geestelijke oorlog geen strikte scheiding tussen aanval en verdediging. Het zijn twee kanten van dezelfde oorlog, en de principes en wapens van deze oorlog hebben wij zowel ter verdediging als voor de aanval nodig.

Geestelijke oorlog en standhouden

Hoewel een aanvallende houding in geestelijke oorlog normaal is voor een gelovige, is verdediging desondanks net zo belangrijk. Zoals ik al heb opgemerkt, spreekt Paulus in zijn verhandeling over geestelijke oorlog nadrukkelijk over het belang van ‘standhouden’. Het gaat er in geestelijke oorlog dus niet alleen om dat wij ‘terrein veroveren’. Wij moeten ook standhouden, wat inhoudt dat wij het reeds veroverde terrein vasthouden. Het beeld dat Paulus in Ef. 6:10-20 oproept is dat van een vijandig leger dat uit een land is verdreven. Dat vijandige leger zal via allerlei krijgslisten weer proberen voet te krijgen in het land waaruit het is verdreven, om uiteindelijk dit land weer te kunnen heroveren.

Dit principe geldt ook voor elk geestelijk terrein dat wij gelovigen gewonnen hebben. De vijand zal alle geestelijke vooruitgang die wij hebben geboekt weer proberen te stelen. Dit geldt zowel voor geestelijke groei en succes in ons eigen leven en dat van onze geliefden, als voor vooruitgang in de gemeente en in Nederland als geheel. Zo zal de vijand proberen nieuwe gelovigen te verleiden weer af te vallen, en zal hij proberen om onze eigen groei in geloof en zalving af te remmen. Daar gebruikt hij allerlei ‘krijgslisten’ voor, waaronder ontmoediging, verwarring, verkeerde vrienden, e.d. Ook wil hij ons remmen in het uitvoeren van onze taken voor de Heer. Dit doet hij onder meer door ons ontmoedigen te bidden, onze passie in onze bediening te roven, tegenstand aan te wakkeren op ons werk, ruzie te stimuleren in ons gezin, enzovoorts.

Sommige van deze ‘krijgslisten’, zoals hekserij, dwaalleer en onverwachte agressie, zijn goed herkenbaar als demonische tegenstand. Maar vele andere ‘krijgslisten’ bestaan uit gewone menselijke problemen, zonder dat er nu op het eerste gezicht een demonische kant

aan lijkt te zitten. Voorbeelden zijn financiële tegenvallers, lichamelijke problemen, zorgen over onze kinderen en menselijke tegenwerking. Nu is zeker niet ieder probleem in ons leven demonisch. Maar de vijand kan dergelijke gewone menselijke problemen wel veroorzaken, verergeren en uitbuiten. Hij wil via deze problemen maximale schade aanrichten in ons persoonlijk en gezamenlijk leven.

De Heer wil dat wij ons tegen deze krijgslisten verdedigen. Aan de ene kant kunnen wij deze krijgslisten buiten werking stellen door intensief en volhardend gebed. Aan de andere kant ontkrachten wij deze krijgslisten door wijs op te treden. De principes van de bijbel geven ons hierbij al veel richting. Maar de Heilige Geest wil ons ook wijsheid geven om tegenstand te breken in concrete situaties. Als bijvoorbeeld de vijand jou op jouw werk weg wil pesten door allerlei intriges en valse beschuldigingen, kan de Heer jou een succesvolle strategie tonen om dit te breken. En als de vijand jou aanvalt door jouw rebelse puberzoon, kan de Heer jou de woorden of de strategie openbaren hoe jij zijn hart kunt verzachten en deze rebellie verbreken.

Consolidatie en groei

De noodzaak stand te houden tegen de tegenaanvallen van de vijand toont dat de consolidatie en versterking van wat wij bereikt hebben net zo belangrijk is als verdere groei en doorbraak. Zonder een dergelijke consolidatie en versterking kunnen wij de resultaten van eerdere groei niet goed verdedigen, en kunnen deze resultaten weer verloren gaan. Dit is een principe dat wij ook van natuurlijke oorlogsvoering kunnen leren. Als een leger snel een groot nieuw terrein heeft veroverd, bestaat het risico dat dit grote nieuwe terrein niet goed te verdedigen is. Dat kan bijvoorbeeld komen omdat er onvoldoende getrainde soldaten zijn gestationeerd, er geen goede verdedigingswapens beschikbaar zijn, dat de infrastructuur of bevoorrading niet klopt, of dat de plaatselijke bevolking vijandig is, et cetera. In zulke gevallen kan bij nieuwe tegenaanvallen van de vijand dit net veroverde terrein weer verloren gaan. Dit principe is eveneens van toepassing in geestelijke oorlog. Gebrek aan dergelijke consolidatie verklaart waarom sommige landen grote geestelijke doorbraken plaatsvinden, die later weer worden geroofd.

Deze noodzaak tot consolidatie geldt ook voor gemeenten en bedieningen. Daarom is het belangrijk dat nieuwe gelovigen een gedegen discipelschap programma volgen, en bevrijding en genezing ontvangen van hun verkeerde geestelijke bagage. Zo verkleinen wij het risico dat deze gelovigen bij tegenaanvallen van de vijand weer afvallen. Dit principe van consolidatie geldt eveneens voor onze persoonlijke geestelijke groei. Wij kunnen vooruitgang ervaren in zalving, geloof, moed, of op een ander terrein van ons persoonlijk leven en directe sfeer van geestelijke autoriteit. Elk van dergelijke vooruitgang moeten wij consolideren zodat wij voorkomen dat de vijand deze vooruitgang roofst en ons geestelijke terugval bezorgt. Als wij bijvoorbeeld doorbraak ervaren in gebed voor lichamelijke genezing, dan moeten wij deze doorbraak consolideren en uitbouwen, en ijverig in dergelijk gebed voor genezing volharderen. Maar als wij vervolgens enkele teleurstellingen ervaren, dan zal de vijand ons hiermee willen ontmoedigen en ons zo verleiden om met gebed voor genezing te stoppen. Als wij aan dergelijke verleiding toegeven, consolideren wij onze doorbraak niet, en zal onze zalving voor lichamelijke genezing juist weer verminderen.

D. Principes en wapens van geestelijke oorlog

De geestelijke wapenrusting

De bijbel bevat diverse principes en suggesties over hoe wij deze geestelijke oorlog moeten voeren. De wapenrusting die Paulus in Efeze 6 beschrijft is hier een voorbeeld van. Over deze wapenrusting zijn in de loop der tijd in de gemeente al vele studies verschenen, en daarom zal ik de elementen van deze wapenrusting slechts kort beschrijven. De waarheid die ‘als gordel’ dient slaat op kennis van God door Christus, kennis van Gods woord, kennis van het bijbelse mensbeeld en bijbelse wereldbeeld, en kennis van bijbelse normen en waarden. Ook houdt deze ‘gordel’ kennis en begrip in van de principes van Gods koninkrijk, zoals ‘wie heeft zal gegeven worden’, ‘wie zich vernedert zal verhoogd worden’, om twee willekeurige voorbeelden te noemen. De ‘gordel’ beschermt ons tegen de ‘krijgslisten’ misleiding en leugen, zoals valse leer, onjuiste interpretaties van de bijbel, en nutteloze geestelijke modes.

Gods gerechtigheid beschermt ons hart. Gods gerechtigheid betekent dat wij rusten in het voltooide werk van Christus dat ons vrijspreekt van elke schuld. Verder betekent Gods gerechtigheid dat wij ernaar streven om Zijn opstandingleven in ons eigen leven zichtbaar te laten worden. Gods gerechtigheid is mede zo belangrijk omdat het ons hart beschermt tegen de ‘krijgslisten’ aanklacht, veroordeling en schaamte. Voor succesvol gebed en gebruik van Gods zalving is vrijmoedigheid voor God namelijk absoluut noodzakelijk. Veroordeling en schaamte remmen deze vrijmoedigheid in ons hart, en daarmee ook ons succes in ons gebed en geestelijke strijd.

De ‘sandalen’ van de inzet voor het evangelie van vrede slaan enerzijds op de oprechte bereidheid die wij hebben om God en Zijn koninkrijk ijverig te dienen. Tegelijkertijd slaat het op Gods vrede die ons hart en gedachten leidt en behoedt (Fil. 4:7). Het ‘schild van het geloof’ geeft zeer veel bescherming. Zonder geloof dat God met ons is, ons verhoort en succes verleent, kunnen wij geen voortgang boeken. De ‘helm van verlossing’ beschermt ons hoofd. Het slaat op hoop, op goddelijk optimisme, die ons denken beschermt tegen de dodelijke ‘krijgslisten’ wanhoop, ontmoediging en verslagenheid. Het zwaard van de Geest slaat op Gods woord, dat wij effectief moeten leren gebruiken bij de juiste gelegenheid, zoals Jezus deed tijdens Zijn verzoeking in de woestijn.

Overige principes en ‘wapens’

De beschrijving van deze wapenrusting put echter lang niet alle principes en ‘wapens’ uit die wij bij geestelijke oorlog gebruiken. In 1 Tim. 1:7 beschrijft Paulus vier begrippen die onze mentaliteit in deze strijd mede moeten bepalen. Het eerste principe betreft de houding die wij beslist dienen te vermijden: lafhartigheid. Deze term slaat op deserteurs die vanwege angst besluiten uit de strijd weg te vluchten. Paulus roept ons dus op om niet weg te vluchten van geestelijke strijd, maar juist ‘sterk en moedig’ deze strijd aan te gaan. Vluchtgedrag om zo geen geestelijke strijd te hoeven voeren, is zeker niet door de Heilige Geest geïnspireerd.

Daarentegen geeft de Heilige Geest ons een geest van kracht. Deze bovennatuurlijke werking van de Heilige Geest behoren wij te omarmen, waarbij wij moeten geloven dat deze kracht ook echt door ons heen gaat werken. Dit principe komt uiteraard overeen met Paulus’ oproep in Efeze 6:10 om ‘sterk te zijn in Gods kracht en macht’. Verder is liefde ook een wapen. Wij vechten tegen de vijand, maar wij handelen vanuit Gods liefde die een zondige en

gebroken wereld tot Zich wil brengen en herstellen. Deze liefde is een heel belangrijke drijfveer achter geestelijke oorlog (1 Kor.13).

Een interessant wapen in geestelijke oorlog is bezonnenheid. Dit woord wordt ook wel vertaald met zelfbeheersing, helder onderscheid of gezond verstand. Het woord heeft hoe dan ook met ons denken te maken. Misschien kunnen wij het woord wel het beste vertalen met 'gezonde bedachtzaamheid'. Het betekent dat wij niet te snel of impulsief op een probleem reageren, zelfs niet onder grote druk. Het betekent dat wij een situatie grondig genoeg overwegen om dan een goede beslissing te nemen (deze houding moeten wij wel onderscheiden van overmatige aarzeling, waarin wij helemaal niet durven te beslissen). Een rechter die een weloverwogen beslissing neemt na zorgvuldige afweging heeft 'gezonde bedachtzaamheid'. Een zakenman die 'snel geld' wil verdienen en daarvoor een riskante deal afsluit heeft deze houding daarentegen niet.

De houding van gezonde bedachtzaamheid is met name goud waard in situaties van geestelijke oorlog waar profetische inzichten een belangrijke rol spelen. Vele problemen in geestelijke oorlog zijn terug te brengen tot wilde ideeën en praktijken die ten onrechte als goddelijke inspiratie zijn aanvaard. Als er meer ruimte was geweest voor 'gezonde bedachtzaamheid' zouden deze problemen zijn voorkomen. Zoals reeds eerder gezegd moeten wij elke profetie toetsen en het goede behouden, ook in geestelijke oorlog (1 Tim. 5:18). Gezonde bedachtzaamheid is hierbij volstrekt onmisbaar.

De rol van gebed in geestelijke oorlog

Geestelijke oorlog is meer dan alleen maar gebed. Maar gebed speelt hierin wel een dominante rol. Paulus' bespreking van de wapenrusting mondt dan ook uit in zijn nadrukkelijke oproep tot voortdurend, volhardend en waakzaam gebed, dat is geïnspireerd en bekrachtigd door de Heilige Geest (Ef. 6: 18). Nu is geestelijke oorlog niet de enige reden waarom de Heer ons tot dergelijke gebed oproept. God wil ons gebruiken om Zijn hemelse wil op aarde te laten doorbreken, en Hij gebruikt ons hierbij als partners. Ons gebed is een belangrijk onderdeel van dit partnerschap, ook als er geen geestelijke tegenstand zou zijn (Matth. 6:10). Verder wil de Heer ons belonen als wij hongeren en dorsten naar Hem en Zijn zegen. Van onze houding in gebed kan de Heer onze mate van honger en dorst mede aflezen (Matth. 5:6; 7-11). Desondanks gebruikt de Heer ons gebed ook om menselijke en demonische tegenstand te verbreken die de doorbraken van Zijn zegen op aarde wil blokkeren. In ons gebed werken wij met Hem samen om Zijn plannen op aarde door deze tegenstand heen te laten breken, en om de krijgslisten en tegenaanvallen van de vijand te verhinderen of te niet te doen.

Om zulke partners van God te zijn is een enorm voorrecht, maar tegelijkertijd een grote verantwoordelijkheid. Als wij niet toegewijd zijn in deze gebedsstrijd, nemen wij onze rol in het partnerschap met Hem onvoldoende serieus. Zoals al eerder in dit artikel opgemerkt, zal de Heer in dat geval niet alle plannen die Hij voor ons in gedachten heeft, kunnen verwezenlijken. Dit principe geldt voor gebedsstrijd voor ons persoonlijk leven, onze omgeving, onze gemeente en voor ons land als geheel. Dit betekent tevens dat de 'wapenrusting' die Paulus noemt ook nadrukkelijk van belang is voor ons gebedsleven. Het gebruik hiervan bepaalt mede of ons 'oorlogsgebed' succesvol is of niet.

Laat ik even hoop en geloof als voorbeelden noemen. Hoop, goddelijk optimisme, en geloof, zijn onmisbaar voor ons gebed. Onwillekeurig kunnen wij door teleurstelling of ontmoediging toch pessimisme, twijfel en ongeloof toelaten in ons denken en hart. Dit verkleint de kans dat ons gebed verhoord wordt. Daarom moeten wij in ons gebedsleven de discipline hebben om hoop en geloof ‘aan te trekken’, en ‘aan te houden’. Wij schudden dan elke wanhoop, twijfel en ongeloof van ons af. Wij houden onszelf nadrukkelijk voor dat wij Gods goedheid mogen verwachten, en dat God ons de zekerheid geeft dat Hij onze gebeden naar Zijn wil verhoort.

E. Waakzaamheid en inzicht

Waakzaamheid voor de leiding van de Heilige Geest

In zijn oproep tot volhardend gebed in Ef. 6: 18 zegt Paulus dat wij moeten bidden ‘in de Geest’, en hierbij waakzaam dienen te zijn. Waakzaam bidden in de Geest betekent allereerst dat wij alert zijn op de leiding van de Heilige Geest. Hij wil ons openbaren hoe en wat wij moeten bidden in een bepaalde situatie. Om effectief te bidden moeten wij de geestelijke waakzaamheid hebben om Zijn instructies op te merken en uit te bidden. Dit is wat wij bedoelen met de term profetisch bidden: gebed in de kracht van de Heilige Geest en onder de nadrukkelijke leiding van de Heilige Geest. Hij kan en wil ons specifieke beloften geven voor ons leven of land, waarnaar wij ons in gebed mogen uitstrekken. En Hij kan en wil ons de gebedsstrategie tonen hoe deze beloften tot aanzijn te bidden.

Ik zal hier enkele voorbeelden noemen. Wanneer wij bidden dat een langdurige werkloze gelovige nu eindelijk een baan krijgt, kan de Heer ons laten zien dat hiervoor eerst een bepaalde blokkade vanuit zijn jeugd moet worden verwijderd, bijvoorbeeld van verwerping of timiditeit. En wanneer wij voor een doorbraak bidden in een bepaalde stadswijk, dan kan Hij ons leiden om ons te concentreren op gebed voor bepaalde sleutelfiguren, die door hun bekering anderen zullen meetrokken, enzovoorts. Uiteraard moeten wij altijd grondig toetsen of wij de Heer goed hebben gehoord en begrepen. Maar als grondige toetsing deze openbaring bevestigt, dan moeten wij dit vrijmoedig uitbidden en met medegelovigen delen (1 Thess. 5:19-21). Wij moeten de inzichten die wij van de Heer ontvangen durven te delen en uit te bidden, en ons hierin niet laten remmen door overmatige voorzichtigheid, ongeloof, faalangst, of angst voor kritiek. Anders wordt ons gebed zeker nooit verhoord.

Alert zijn op de leiding van de Heilige Geest betekent verder dat wij ook letten op Zijn signalen over de voortgang van ons gebed. Zo kan de Heilige Geest ons duidelijk maken dat ons gebed voor een bepaalde nood nog niet klaar is en dat wij nog even moeten volharden. Wij ervaren dan een vriendelijke doch duidelijke aandrang in ons hart om verder te bidden. (Een harde, onrustige dwang, die voelt als een voortdrijvende zweep, is overigens beslist niet van de Heer, maar een geestelijke dwangneurose). Maar de Heer kan ons ook duidelijk maken dat ons gebed verhoord is, of ons laten weten dat ‘het voor vandaag wel even genoeg is’. Dat ervaren wij bijvoorbeeld door het opkomen van een diepe rust en vrede, of vaste zekerheid, in ons binnenste. Of Hij maakt deze verhooring aan ons duidelijk door een speciaal ‘teken’, bijvoorbeeld door op een intens miezerige dag de zon ineens heel krachtig door te laten

breken, of door een heldere dubbele regenboog te laten zien. Uiteraard moeten wij zo'n 'teken' toetsen, maar tegelijkertijd niet uit misplaatste scepsis negeren (Joh. 12:28,29).

Alertheid voor de krijgslisten van de vijand

Het tweede punt van waakzaamheid in gebed heb ik al genoemd: waakzaamheid voor de krijgslisten van de vijand (vers 11NBG). Het woord dat met krijgslisten wordt vertaald kun je ook vertalen met 'listige methoden'. Omdat onze oorlog zowel verdedigend als aanvallend is, geldt dit principe van geestelijke waakzaamheid dus zowel voor de verdediging als voor de aanval. Als wij 'ten aanval gaan' en nieuw terrein voor de Heer willen winnen, in ons eigen leven, in dat van anderen, of in ons land, dan zullen wij alert moeten zijn op de strategieën en listen waarmee de vijand onze 'aanval' wil weerstaan. En als wij al vorderingen hebben gemaakt, moeten wij waakzaam zijn om ons te verdedigen tegen de listige tegenaanvallen die deze vorderingen zouden kunnen roven.

De krijgslisten van de vijand vormen een goed doordacht strijdplan. De vijand kent onze kracht en zwakheden, en buit deze zwakheden op een heel doordachte manier ten volle uit, om zo Gods plannen voor ons leven te blokkeren. Als wij angstig of onzeker zijn, zal hij ons intimideren. Als wij niet direct een doorbraak zien, dan zal hij ons influisteren dat 'bidden toch geen zin heeft', zodat wij niet volhardend doorbidden tot de doorbraak wel komt. Om deze reden is geestelijke waakzaamheid van onze kant onmisbaar. Zo kunnen wij in ons gebed deze krijgslisten tijdig ontdekken en onder Zijn leiding en in Zijn kracht voorkomen of verbreken.

Deze krijgslisten kunnen zowel gericht zijn tegen Gods plannen in ons persoonlijke leven, in onze gemeente, bediening, als tegen Gods plannen voor hele naties en werelddelen. Zo kan een krijgslist bestaan uit ruzie in ons gezin, of opkomst van een valse leer of machtsstrijd in onze gemeente. De vijand kan als krijgslist bekende christenen in ernstige zonde verleiden om zo aan de wereld de indruk te geven dat 'alle christenen toch huichelaars zijn', of de plannen van de Heer frustreren door nieuwe antichristelijke wetgeving. Hij kan Gods plannen met landen frustreren door opbloei van valse godsdiensten, crises, of juist door onverwachte voorspoed waardoor mensen meer bezig zijn met snel rijk worden dan met Gods koninkrijk. De Heer wil ons deze plannen openbaren. Maar dit gebeurt alleen als wij geestelijk waakzaam zijn. Wanneer wij de geestelijke strijd niet serieus nemen, zullen wij ook niet waakzaam zijn voor deze listige trucs, en daardoor Gods waarschuwingen hierover niet opmerken.

Geestelijke waakzaamheid vereist geestelijk onderscheid. Het is uiteraard zinloos om vanuit een op hol geslagen fantasie elk probleem als een vijandige aanval zien. En wij moeten evenmin een overspannen focus hebben zijn op demonische dreigingen. Geestelijke alertheid functioneert het beste bij een diepe vrede, niet bij geestelijke krampachtigheid. Deze diepe vrede is een vrucht van een sterk en standvastig vertrouwen in Hem (Jes. 26:3,4 NBG). Aan de andere kant, wij horen wel geestelijk wakker te blijven. Als er daadwerkelijk een listige tegenaanval van de vijand plaatsvindt, dan moeten wij de alertheid hebben deze op te merken, en hiertegen de juiste maatregelen nemen. De houding van 'gezonde bedachtzaamheid', die ik eerder besproken heb, helpt ons om deze geestelijke waakzaamheid effectief en evenwichtig uit te oefenen.

Kennis van onszelf en van de vijand

Geestelijke oorlog dienen wij verder met begrip en overleg te voeren. Net als bij een natuurlijke oorlog is het bij geestelijke oorlog verstandig om inzicht te hebben in de kracht, zwakte en strategie van de vijand, en in onze eigen kracht, kwetsbaarheden en beperkingen (2 Kor. 2:10,11). Deze noodzaak geldt voor ons persoonlijk leven en dat voor onze geliefden. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat wij nog niet geheel vrij zijn van een binding van afwijzing of onreinheid, waardoor de vijand ons nog steeds kan dwarszitten met nieuwe ervaringen van afwijzing of verleidingen tot onreinheid. In zulke gevallen zullen wij voortvarend met deze bindingen in ons leven af moeten rekenen om goede voortgang te kunnen maken, waardoor wij minder kwetsbaar zullen worden voor de aanvallen van de vijand.

Dergelijke kennis en begrip van onze kwetsbaarheden is ook nodig voor het bouwen van onze gemeenten, groepen of bedieningen. Wellicht heeft de vijand in onze gemeente een ongezonde geest van competitie kunnen zaaien, waardoor deze gemeente kwetsbaar is voor verdeeldheid, en uit elkaar dreigt te vallen. Dan moeten wij deze geest van competitie aanpakken. Of de vijand heeft wellicht een bolwerk van wetticisme of ketterij veroorzaakt, die een bedreiging is voor de geestelijke gezondheid van gemeente of groep. Dan moeten wij de oorzaak eveneens bij de wortel aanpakken. Het is net zo belangrijk om begrip te hebben van de bijzondere kracht en het potentieel van onze groep, gemeente of bediening, en hiervan optimaal gebruik te maken. Als wij diverse profetische veteranen in onze gemeente of groep hebben, kan dat heel sterk helpen bij het vinden van Gods strategie voor verdere doorbraak en richting voor onze gemeente. En een programma voor genezingsevangelisatie op straat is gebaat bij een flinke groep enthousiaste gelovigen die niet vast zitten in hun comfort zone.

Verder is het belangrijk dat wij gelovigen inzicht hebben in de geestelijke atmosfeer van de organisaties van de samenleving waarin wij functioneren, zoals het bedrijf waar wij werken, of de school waarnaar wij toegaan. De culturen van een bedrijf of organisatie kan ook geïnfecteerd raken door demonische bolwerken, zoals een frauduleuze mammongeest, controle en intimidatie, kritiek en veroordeling, of trotse gewichtigdoenerij. Zo'n gedemoniseerde bedrijfscultuur voert oorlog tegen de gelovigen die daar werken, waardoor zij het moeilijk kunnen krijgen. Zij zullen de druk voelen om zich aan deze bedrijfscultuur aan te passen en daarmee hun christelijk geloof ontrouw te worden. Of zij kunnen zich buitengesloten gaan voelen, en op den duur zelfs de deur uit worden gewerkt. Als gelovigen hebben wij Gods begrip en wijsheid nodig om hier mee op de juiste manier om te gaan. Soms kan de Heer ons duidelijk maken dat wij beter een andere baan of school kunnen zoeken. Maar de Heer kan ons ook de wijsheid en kracht geven om in een sterk vijandelijke omgeving stand te houden en van Hem te getuigen. Een voorbeeld van dit laatste is Daniël, die van de Heer speciale wijsheid en genade ontving om in een hoge positie van God te getuigen aan het Babylonische en Perzische hof.

F. Geestelijke oorlog voor steden, gebieden en volken

Algemene en speciale roeping en zalving

Wij hebben zagezegd geestelijke oorlog te voeren in ons eigen leven en bediening, maar ook voor opwekking en reformatie in ons land. Er bestaan grote overeenkomsten tussen geestelijke oorlog voor ons eigen leven en geestelijke oorlog voor steden, landen en

bevolkingsgroepen. Zo hoort waakzaamheid en geestelijke onderscheid een bestanddeel te vormen van het leven van elke gelovige. Ieder van ons heeft in zijn eigen leven, taken en bediening immers met de krijgslisten van de vijand te maken. Desondanks zijn er zeker wel verschillen in schaal en complexiteit. De geestelijke oorlog voor stad en een land is uiteraard grootschaliger en ingewikkelder dan die voor ons eigen leven, en vereist veel meer deelnemers. Ook luistert de onderlinge taakverdeling nauw. De juiste personen dienen hierbij beslist op de juiste plaatsen te staan.

Niet iedereen in het lichaam van Christus heeft dezelfde mate van roeping en zalving voor geestelijke oorlog voor steden, volken en gebieden. Sommige gelovigen hebben van de Heer een extra taak en zalving ontvangen voor geestelijke strijd voor gehele bevolkingsgroepen, steden en landen. Deze extra taak en zalving is een vorm van de profetische bediening. Paulus legt in 1 Kor. 12-14 uit dat er niet alleen een verscheidenheid is in gaven, maar ook in werkingen en bedieningen. Daarom heeft niet elke profetische bediening dezelfde taak, zalving en focus. Er is in dit opzicht verscheidenheid en variatie. Sommige profetische bedieningen hebben een grotere taak en zalving ontvangen voor geestelijke oorlog dan andere profetische bedieningen.

De profetische bediening voor geestelijke strijd in onze tijd heeft verschillen met de profetische bediening in het oude testament, maar ook sterke overeenkomsten. In oudtestamentische tijden was het de taak van een profeet onder meer om 'wachter' te zijn voor het volk. Een wachter was iemand die letterlijk op wacht stond, en alert was op dreigingen voor het volk. Zijn taak was om het volk te waarschuwen voor zo'n dreiging. Deze dreiging kon bijvoorbeeld bestaan uit een naderend oordeel van de Heer vanwege ongehoorzaamheid van het volk. Hij moest verder de specifieke zonden openbaren die het volk vatbaar maken voor Gods oordeel, en het volk oproepen zich hiervan te bekeren. Verder moest zo'n wachter de militaire dreiging en politieke intriges van vijandige volken en heersers opmerken. De profeet Elisa bleek op dit laatste punt een uitzonderlijk krachtige zalving te bezitten (2 Kon. 6:8-23). Ezechiël en Jeremia functioneerden eveneens in de rol als wachter, die, zoals wij in de bijbel kunnen lezen, een uiterst ondankbare rol kon zijn (Ez. 3:17).

De profetische oorlogsspecialist

Maar de rol van een profeet ging verder. Niet alleen moest hij het volk waarschuwen. In Ezechiël 13:5 lezen wij dat profeten een sleutelrol vervulden in het 'standhouden' van Israël in de strijd, 'op de dag van de Heer'. Deze rol wordt hier heel nadrukkelijk vergeleken met een sleutelrol in 'echte' oorlog. Als de muur van de stad bij een aanval van een vijandelijk leger een zwakke plek vertoonde, en het op die plek leek te begeven, dan moesten speciale soldaten deze zwakke plek verdedigen, door op die bres te staan. Zij moesten op die manier zorgen dat het vijandige leger niet door deze zwakke plek heen zou breken. Of, wat een andere bekende verdedigingsstrategie in die tijd was in zulke gevallen, deze soldaten moesten snel een aarden muur oprichten om die zwakke plek heen. Als het vijandige leger dan door die zwakke plek heen zouden breken, dan zouden zij op die aarden muur stuiten en alsnog worden tegengehouden.

De rol van profeten is dus volgens de bijbel te vergelijken met dit werk van deze speciale soldaten. Zij vervulden een sleutelrol in de verdediging tegen de aanvallen van de vijand. Via gebed, vereenzelvigende schuldbelijdenis namens het volk, en geïnspireerde

profetische woorden konden profeten veel mogelijk onheil afwenden, of in ieder geval verzachten. Deze woorden van Ezechiël over ‘standhouden’ in de strijd sluiten naadloos aan bij Efeze 6:10-20. Alleen vechten wij nu dus niet meer zozeer tegen mensen, maar tegen de demonische machten die de mensen verleiden en negatief inspireren.

Net als in oudtestamentische tijden speelt de profetische bediening nu een belangrijke rol in geestelijke oorlog. Sommige gelovigen ontvangen extra inzicht en onderscheid over wat God met een stad of land van plan is, en over de aard van de bolwerken en tegenaanvallen van de vijand. Ook ontvangen zij inzicht over hoe wij gelovigen moeten bidden tegen deze dreiging, en welke verdere actie nodig is. Aan de ene kant moeten deze profetische gelovigen handelen als wachters. Zij moeten de instructies die zij van de Heer ontvangen over hoe wij voor ons land of stad moeten bidden, doorgeven aan andere gelovigen. Maar anderzijds moeten zij, net als in het OT, vaak ook zelf onder leiding van de Heer deze dreiging in gebed of profetische actie te lijf gaan. Doorgaans moeten zij dit in samenwerking met andere profeten doen, maar soms ook alleen. Sommige profetische bedieningen bestaan daarom meer uit profetische voorbede dan uit het profeteren tot en over mensen. Deze bedieningen zijn te vergelijken met de bediening van de profetes Hanna. Haar profetische bediening bestond niet zozeer uit het profeteren over individuen of volken. Haar bediening bestond uit tientallen jaren onafgebroken gebed in de tempel voor de daadwerkelijke komst van Messias Jezus (Lukas 1:36-38)².

Wie is voor deze taak geschikt?

Een gelovige met een dergelijke taak en roeping heeft de gave van onderscheid van geesten nodig (1 Kor. 12:10). Dit betekent dat hij kan onderscheiden of er in een bepaalde situatie wel of geen sprake is van demonische tegenstand, en wat de aard en werking van deze tegenstand is. Hij kan bijvoorbeeld ontdekken dat er een bloedschuld bestaat in een gebied, die een opening heeft gegeven voor een geest van moord. Of hij onderscheidt een heftige demonische tegenstand bij bepaalde politici die elke christelijke activiteit willen dwarsbomen. Geestelijke rijpheid is voor een dergelijke bediening eveneens van bijzonder groot belang. Dit geldt nog eens extra voor gelovigen die hierin een leidende rol spelen. Om in termen van letterlijke oorlog te spreken, deze taak past beter bij een gelouterde veteraan dan bij een nieuwe rekrut. Voor dit werk is de al diverse malen genoemde kwaliteit ‘gezonde bedachtzaamheid’ noodzakelijk. Deze kwaliteit is doorgaans een kenmerk van geestelijke rijpheid.

² Het gebed van Hanna was veel meer dan een privé gebed in de ‘binnenkamer’. Haar gebed was een jarenlange openbare gebedscampagne op een uiterst strategische plek. Haar gebed vond plaats in het voorhof van de tempel (waarschijnlijk de ‘binnenste’ voorhof, waar gelovige joodse vrouwen ook toegang toe hadden). De tempel was het onbetwiste godsdienstige en sociale hart van Israël. Elke dag bezochten vele mensen deze plek, en was deze op hoogtijdagen zelfs volledig afgeladen. Hanna’s gebed voor de ‘vertrouwing van Israël’ was dan ook een openbaar voorbeeld van vasthoudend geloof in de beloften van God. Haar gebed ondermijnde verder de geestelijke vervuiling die de tempel was binnengekomen. Deze vervuiling bestond onder meer uit: -de mammongeest die zich toonde in de verkopers en geldwisselaars (Joh. 2:13-25), -de hypocriete en corrupte geest van religie van de religieuze leiders van die dagen die de tempel feitelijk als ‘hun’ huis zagen (Matth. 23:38), -de geest van trots van Herodes. Hij had ter eer en glorie van zijn eigen ego de eenvoudige tempel van Zerubbabel laten herbouwen tot een indrukwekkend gebouwencomplex van internationale faam (Markus 13:1,2).

Van zeer groot belang voor een dergelijke taak is bovendien grondige geestelijke reiniging, bevrijding en herstel. Vooral reiniging, bevrijding en genezing van wortels van occulte bindingen en geestelijk misbruik is essentieel. Deze bindingen en misbruik kunnen namelijk een geestelijke gevoeligheid geven die sterk lijkt op de gave van onderscheid, maar die toch uit een foute bron komt. Onzuivere inzichten vanuit dergelijke gevoeligheid kunnen zich makkelijk mengen met echte profetische inzichten en daarmee voor verwarring en misleiding zorgen. Ook moet onze ‘ziel’ grondig worden gereinigd van allerlei heidense denken en handelwijzen, verwarring, ongecontroleerde fantasie en ongezonde interesse in de demonische wereld. Anders ontspoot ons geestelijk leven, en zeker onze ‘geestelijke oorlog’, op den duur. Per slot van rekening is de waakzaamheid voor de krijgslisten en strategieën van de vijand maar één aspect van onze totale geestelijke waakzaamheid. De hoofdmoot van deze waakzaamheid is alertheid voor wat de Heer zegt en wil doen. Dit moet niet worden verontreinigd door een onzuivere alertheid op wat de vijand zegt of wil doen. Degenen die het beste voor deze taak en roeping zijn geschikt zijn dan ook personen die gezonde bedachtzaamheid, persoonlijke nuchterheid, rijpheid en evenwichtigheid hebben ontwikkeld.

Tot slot is een zuiver hart onontbeerlijk in deze taak. Wie zich tot deze taak geroepen weet moet bijvoorbeeld ‘waakzaam’ zijn voor trots en verkeerde ambitie. Deze gespecialiseerde taak is niet hoger of beter dan andere taken in Gods koninkrijk, maar gewoon anders. Profetische ‘soldaten’ vormen dan ook beslist geen geestelijke elite in het lichaam van Christus. Hun input kan belangrijk zijn. Maar voor geestelijke doorbraak en consolidatie zijn de bijdragen van vele andere gelovigen eveneens vereist.

Mordechai als type van de profetische soldaat

Een prachtig voorbeeld van een oudtestamentische voorloper van de profetische soldaat vinden wij in het boek Esther. God wilde het Perzische rijk gebruiken om de joden, die in Babylonische ballingschap waren beland, weer terug te brengen naar Israël. Maar de duivel had een plan om dit te verhinderen. Hij wilde het Perzische rijk juist gebruiken om de joden als volk uit te roeien. De sleutelfiguur die de vijand hierbij gebruikte was de beruchte Haman. Deze man was een Amelekiet. Dit volk werd volledig beheerst door een agressieve antisemitische geestelijke macht. Deze macht is de oudtestamentische voorloper van machten als het Nazisme en islamofascisme. Haman plande dan ook een oudtestamentische holocaust in het Perzische rijk.

Mordechai, een joodse balling, ontdekte dit plan echter. Tevens bedacht hij een succesvolle strategie om dit plan te verhinderen. Hij slaagde erin zijn nichtje Esther naar voren te schuiven als nieuwe koningin. Hij maakte hierbij gebruik van de gelegenheid die de zoektocht naar een nieuwe Perzische koningin bood. Esther wist haar positie als koningin te gebruiken door de snode plannen van Haman aan de koning te openbaren. De joden mochten zich vervolgens verdedigen tegen hun vijanden en slaagden erin om deze uit te schakelen. Haman, die de mislukte poging tot een vroegtijdige holocaust had gepland, werd geëxecuteerd. Tot op de dag van vandaag wordt door de joden deze gebeurtenis jaarlijks gevierd in het bekende Purim feest.

In het boek Esther wordt de naam van God niet één keer genoemd. Maar desondanks is Mordechai een heel treffend type van de huidige profetische soldaat. Hij ontdekte de krijgslisten van de vijand die Gods plannen wilden verhinderen, en wist welke persoon en

geestelijke macht hierachter zat. Vervolgens had hij het inzicht om de vijand te slim af te zijn, en deze strategie van vernietiging te breken en ten eigen voordeel te keren. Op vergelijkbare wijze krijgen huidige profetische soldaten inzicht in de strategieën en bolwerken van de vijand, en om te onderscheiden welke personen, organisaties of plekken hierin een belangrijke rol spelen. Ook krijgen zij speciaal inzicht hoe wij in gebed en door overige actie deze strategieën en de demonische macht hierachter kunnen verbreken.

Het gezag van de profetische soldaat

Het geestelijk 'dwangbevel'

In de appendix zal ik een kort overzicht geven van inzichten over geestelijke oorlog voor gebieden en volken die de afgelopen decennia zijn ontwikkeld. In mijn bespreking van profetische 'oorlogsvoering' wil ik echter nu wel al twee belangrijke vragen bespreken die in de controverse hierover zijn gerezen. Deze vragen zijn namelijk van belang om de bevoegdheden van de profetische soldaat te begrijpen. De eerste vraag is of wij als gelovigen bevoegd zijn om een demonische macht die over een geheel gebied of bevolkingsgroep heerst, rechtstreeks te bestraffen of weg te sturen. De tweede vraag, die met de eerste samenhangt, is of wij als gelovigen bevoegd en geroepen zijn om een krachtig demonisch bolwerk, die grote invloed heeft op haar omgeving, te bestraffen.

Naar mijn mening heeft veel van de discussie over profetisch gebed en geestelijke oorlog voor volken, steden en gebieden zich ten onrechte tot deze twee vragen versmald. Wij moeten geestelijke oorlog en onze profetische leiding hierin veel ruimer opvatten. De Heer geeft ons gelovigen strategieën voor gebed en actie tegen de listen van de vijand. Profetische soldaten hebben op dit gebied zoals gezegd een extra zalving. Het leeuwendeel van dergelijke geestelijke oorlog bestaat simpelweg uit volhardende intensieve voorbede onder instructie van de Heilige Geest, zoals Efeze 6:20 ook al aangeeft. Hierbij is het lang niet altijd nodig om een demonische macht direct aan te spreken of te bestraffen, om toch effectief te zijn. Om een voorbeeld te noemen: stel dat wij in een gebied een agressieve mammon geest onderscheiden die via geld- en hebzucht mensen ervan weerhoudt te geloven. Dan hoeven wij lang niet altijd deze mammon geest met naam en toenaam aan te spreken. Vaak kunnen wij volstaan met volhardende voorbede, zodat de Heer de greep van deze macht op dit gebied en haar mensen breekt.

Aan de andere kant kunnen er zich situaties voordoen waarin profetische gelovigen door de Heer wel geleid worden om zo'n demonische macht aan te spreken, en een gericht bevel te geven. Dit gerichte bevel valt te vergelijken met onze juridische praktijk van het opleggen van een gerechtelijk dwangverbod of dwangbevel. Dit geestelijke principe vinden wij in Jesaja 42:22. Deze passage beschrijft dat Israël beroofd en gevangen is, en dat er 'niemand zegt: Geef terug'. Dit 'geef terug' is zo'n 'juridisch' dwangbevel. Het is gericht aan de macht die het volk gevangenhoudt en beroofd heeft.

Het dwangbevel 'geef terug' beveelt dus een macht om zijn gevangenen los te laten en de 'buit' terug te geven die hij heeft geroofd. Uit deze tekst in Jesaja kunnen wij concluderen dat God het kennelijk fijn vindt als er mensen zijn die in zijn naam en gezag de vijand bevelen zijn gevangenen los te laten en de geroofde buit terug te geven. Het is dan ook heel goed mogelijk dat de Heer profetische gelovigen ook vandaag de dag zal leiden om soms een

bepaalde demonische macht te bevelen Gods plannen voor een land of gebied niet langer te verhinderen, en om zijn gevangenen los te laten. Het beoogde resultaat is dat deze ‘gevangenen’ tot geloof kunnen komen en dat dit gebied doorbraken in Gods zegen gaat ervaren. Uiteraard heeft zo’n dwangbevel alleen zin als je hierin echt door God geleid wordt, zodat je mag vertrouwen dat God dit dwangbevel met Zijn gezag en kracht ook daadwerkelijk uitvoert. Anders dwing je dit ‘teruggeven’ natuurlijk nooit echt af, en ben je ‘als een vuistvechter die in de lucht slaat’ (Lukas 11:21; 1 Kor. 9:26).

Het profeteren tegen bolwerken

Vaak zijn er bepaalde plekken in een stad of regio die functioneren als een soort geestelijk hoofdkwartier van een demonische macht. Vanuit een dergelijke plek gaat een sterke negatieve invloed op de omgeving uit. Doorgaans zijn dit plekken waar valse aanbidding, grove zonden, tragedies, of onrecht zich hebben geconcentreerd. Voorbeelden hiervan zijn plekken waar massamoorden zijn gepleegd of waar veel afgodenoffers plaatsvonden. Een berucht voorbeeld uit het Oude Testament is het Hinnomdal vlak buiten de oude stad van Jeruzalem. Hier vonden onder meer kinderoffers plaats. De Areopagus in het oude Athene was zo’n bolwerk dat als een ‘geestelijk hoofdkwartier’ functioneerde, in dit geval van intellectuele trots (Hand. 17).

De stad Efeze had zo’n krachtig bolwerk dat internationaal zeer grote invloed uitoefende: de tempel van de vruchtbaarheidsgodin Diana. (Hand. 19). De aan deze tempel verbonden zilversmeden maakten beeldjes van deze vruchtbaarheidsgodin die over de gehele oude wereld hun weg vonden. Het was dan ook geen wonder dat juist deze zilversmeden zo heftig protesteerden tegen de doorbraak van het evangelie (Hand. 19). Hedendaagse voorbeelden van dergelijke ‘demonische hoofdkwartieren’ zijn de Wallen in Amsterdam, wat een hoofdkwartier is van prostitutie en onreinheid, of Wall Street in New York en de City of London, die internationale hoofdkwartieren zijn van een mammon geest. De vraag is of wij via een publieke gebedsactie, al of niet begeleid door allerlei profetische handelingen, zo’n bolwerk mogen bestraffen en veroordelen.

Naar mijn overtuiging is het lang niet altijd nodig om op dergelijke plekken zelf te bidden om de invloed van deze plekken te verzwakken. Wij hoeven vaak in ons gebed zelfs helemaal geen gerichte aandacht aan dergelijke plekken te geven. Maar er zijn situaties waarin de Heer ons wel kan leiden om op zo’n plek te bidden of een profetische actie te houden, bestaande uit gebed en eventueel enkele symbolische handelingen. Zo’n actie hoeft niet per se spectaculair te zijn. Soms leidt de Heer ons simpelweg om regelmatig met een groep op zo’n plek kort te bidden, of te aanbidden, luidop, of indien nodig, stilletjes. De Heer kan aan zulk eenvoudig gehoorzaam gebed en aanbidding veel kracht verlenen, ook al is de macht van dit bolwerk daarmee nog lang niet altijd geheel ten einde.

De Heer kan ons echter ook leiden om uitgebreidere gebedsacties op zo’n plek te houden. Er kan tijdens zo’n actie een moment komen dat de Heer een groep profetische voorbidders leidt om tegen dit demonische bolwerk in Gods naam te profeteren en het te oordelen. Soms kan het effect hiervan al snel zichtbaar zijn, en soms komt dit zichtbare effect pas na een tijd. Van een dergelijk praktijk vinden wij voorbeelden in bijbel. Een bekend geval betreft het valse altaar dat Jerobeam had opgericht in Bethel. Met dit altaar beconcurrerde Jerobeam de tempeldienst in Jeruzalem, en verleidde Israël hiermee tot afval van de Heer. Een

profeet uit Juda oordeelde dit altaar en profeteerde haar uiteindelijke totale ondergang. Als zichtbaar teken van dit oordeel scheurde het altaar (1 Kon. 13). En het totale oordeel werd in de loop der tijd geheel zichtbaar. Eerst werd het beeld van dit altaar door de Assyriërs bij de ballingschap meegenomen. En koning Josia verwoestte ten slotte het overgebleven restant van het altaar geheel, precies zoals was geprofeteerd.

Een ander voorbeeld is Jeremia. Hij schreef zijn profetieën over de toekomstige ondergang van Babel in een boek. Hij droeg een balling op om deze in Babel voor te lezen, en als een profetische handeling dit boek met een steen in de Eufraat te werpen. Hij moest hierbij verklaren dat Babel ten onder zou gaan, op dezelfde manier als het boek met de steen ten onder ging (Jer. 51:60-64).

Dergelijke profetisch spreken tegen een bolwerk is onderdeel van een algemenere gebedspraktijk uit NT: het gebed van bevel. Jezus sprak zo'n gebed van bevel uit toen hij de onvruchtbare vijgenboom vervloekte (Matth. 21:19). Bij een gebed van bevel bidden wij niet tot de Heer dat Hij een probleem voor ons oplost. Bij een gebed van bevel spreken wij vanuit een rotsvast geloof tegen het probleem en bevelen het te verdwijnen. Jezus zei in dit verband dat wij vanuit een rotsvast geloof zelfs tegen een berg kunnen zeggen 'hef u op enwerp u in de zee, en het zal gebeuren' (Matth. 21:21). Op vergelijkbare manier kunnen wij ook vandaag de dag door de Heer geleid worden om tegen zo'n bolwerk te profeteren, als wij er het geloof en het geestelijke gezag voor hebben.

De grenzen van ons gezag en zalving

God heeft ons als gemeente gezag gegeven over de gehele legermacht van de vijand, zowel over de hogere machten als over de lagere. Maar dat betekent niet dat ons gezag onbegrensd is. Ook het geestelijke gezag van profetische oorlogssoldaten is niet onbeperkt en onvoorwaardelijk. Zij moeten zich eveneens bewust zijn van de grenzen van hun autoriteit, en onder strikte gehoorzaamheid van de Heilige Geest opereren. Zo hebben wij nooit het gezag om het laatste oordeel over een bepaalde demonische macht uit te spreken en deze naar de hel te verwijzen. Dat recht is alleen God Zelf voorbehouden. Evenmin moeten wij als een kip zonder kop van alles en nog wat gaan bestraffen of veroordelen. Zo is het niet de bedoeling dat wij de vernietiging gaan profeteren van bouwwerken of openbare kunstwerken omdat wij deze geestelijk verdacht vinden. En het is al helemaal niet de bedoeling dat wij allerlei onheil gaan profeteren over mensen waarvan wij vinden dat zij Gods doelen in de weg staan. Profetische oorlog is geen zwarte magie³.

Zoals eerder gezegd is gezonde bedachtzaamheid in geestelijke strijd van het grootste belang. Deze gezonde bedachtzaamheid houdt ook in dat wij een realistisch beeld hebben van Gods doel en beoogde effect van de profetische oorlogsacties waartoe Hij ons inspireert. Soms gebruikt God dergelijke acties als laatste zetje voor doorbraak, zoals Hij ook profetisch gebed in de binnenkamer voor een dergelijk doel kan gebruiken. Zo gebruikte de Heer het gebed van de profetes Hanna en van de profeet Simeon om Zijn plan om Jezus op aarde te

³ De bijbel noemt enkele gevallen waarin de Heer gelovigen leidt om een straf uit te spreken over mensen. Het bekendste voorbeeld is Ananias en Saffira (Hand. 5:1-10). En Paulus sprak een oordeel van tijdelijke blindheid uit over de tovenaars Elymas die een doorbraak van het evangelie wilde verhinderen (Hand. 13:4-12). Dergelijke gevallen vormen echter de hoge uitzondering. Zelfs bij heel heftige tegenstand en vervolging is de regel dat wij 'zegenen en niet vervloeken' (Rom. 12: 14b).

laten komen, ‘het laatste zetje te geven’ (Lukas 2:22-39). In sommige gevallen leidt dergelijke gebed op locatie tot direct zichtbaar resultaat. Maar soms kunnen de effecten van dergelijk profetisch gebed pas in de loop der tijd zichtbaar worden, en verder volhardend gebed vereisen. Dit gold uiteindelijk ook voor de genoemde profetische handeling in Babel uit Jeremia 51. Als wij de leiding van de Heilige Geest goed hebben onderscheiden, mogen wij erop vertrouwen dat Hij op Zijn tijd dergelijke profetische gebeden en acties tot vervulling zal brengen, ook als wij niet direct de effecten zien.

Het is van groot belang om te weten of wij zelf de mate van zalving en roeping hebben om een ‘gerechtelijk bevel of verbod’ uit te spreken tegen een demonische macht, en om de ondergang van een demonisch bolwerk te profeteren. Zoals eerder gezegd hebben sommige gelovigen met een speciale roeping als profetische strijder hebben dit gezag wel, maar vele andere gelovigen niet. Paulus roept ons in Rom. 12:3 nadrukkelijk op om binnen de grenzen van ons geloof en zalving te blijven. Een hoofdreden van problemen in geestelijke oorlog voor landen, volken en steden is dat sommige gelovigen zichzelf een mate van zalving en roeping als ‘profetische soldaat’ hebben toegemeten die zij niet van de Heer hebben ontvangen. Zij komen dan in de verleiding allerlei spectaculaire acties van geestelijke oorlog te ondernemen die niet door echt geestelijk gezag worden ondersteund. Dergelijke acties veroorzaken vooral verwarring, en bezorgen geestelijke oorlog en profetische voorbede een onnodig slechte reputatie. Helaas voeren sommige gelovigen geestelijke oorlog vanwege misplaatste ambitie of sensatiezucht, en verwarren zij de leiding van de Heilige Geest met hun eigen fantasie. Andere gelovigen hebben deze roeping wel, maar zijn niet effectief, of komen in de problemen omdat zij nog niet de nodige wijsheid en rijpheid hebben ontwikkeld.

Daar staat dus tegenover dat sommige gelovigen wel de benodigde roeping, zalving en rijpheid kunnen hebben voor het dwingend aanspreken van zo’n demonische macht, of voor het oordelen van een bolwerk. Als de Heer hen hiervoor een dergelijke opdracht geeft, dienen zij te gehoorzamen, zoals de oudtestamentische profeten, uiteraard in onderworpenheid aan en onder de leiding van de Heilige Geest.

Toetsen en oordelen

Inzichten en praktijken van geestelijke oorlog moeten getoetst worden, zoals elke profetie. Er is echter een verschil tussen toetsen, waar de bijbel ons toe oproept, en oordelen, waar de bijbel ons tegen waarschuwt (Matth. 7:1; 1 Thess. 5:21). Onze toetsing van geestelijke oorlog moet onbevooroordeeld zijn en gebaseerd zijn op kennis en begrip. Anders slaat dit ‘toetsen’ al heel snel om in oordelen. Ook moeten wij bij het toetsen van inzichten en praktijken van geestelijke oorlog geen strengere maatstaven hanteren dan bij het toetsen van andere ideeën en praktijken in de gemeente (Matth. 7:2). De critici hebben zeker gelijk als zij opmerken dat er zich in ‘geestelijke oorlog’ wantoestanden hebben voorgedaan. Uiteraard moeten wij hiervoor waken. Dit betekent echter nog niet dat wij daarom alle praktijken en inzichten van geestelijke oorlog automatisch moeten verwerpen. Er doen zich immers op allerlei terreinen van het christelijk leven wantoestanden voor, zoals in pastoraat, onderwijs, financieel beheer, persoonlijke profetie, uitoefening van geestelijk leiderschap, e.d. Wij schaffen pastoraat, geestelijk leiderschap of financieel beheer ook niet af omdat er zich op deze gebieden grove wantoestanden hebben voorgedaan. Dan is er evenmin reden om geestelijke oorlog af te schaffen, alleen omdat er zich problemen kunnen voordoen.

In onze beoordeling van praktijken en inzichten van geestelijke oorlog moeten wij er ten slotte rekening mee houden dat profeten dingen kunnen doen die op het eerste gezicht vreemd kunnen overkomen. Het Oude Testament is hier vol van. Als een profetische handeling in geestelijke oorlog voor de buitenstaander vreemd overkomt, betekent dat dus op zich nog niet dat deze handeling geestelijk onzuiver is. Natuurlijk moeten deze ‘vreemde’ praktijken van ‘profetische soldaten’ ook worden getoetst. Maar het is raadzaam om dit toetsen vooral over te laten aan medegelovigen die voor dit toetsen de juiste zalving, wijsheid en kennis van zaken bezitten.

Het gehele leger is nodig

Ik heb de laatste paragrafen veel uitgelegd over de zalving en het gezag van profetische oorlogsspecialisten. Wij moeten echter niet in de fout vervallen te denken dat de verantwoordelijkheid voor profetisch gebed voor doorbraak en consolidatie van volken en regio’s slechts bij deze groep specialisten hoort. Zij kunnen een belangrijke meerwaarde hebben, maar zij zijn onderdeel van geheel Gods leger, het lichaam van Christus. Soms kunnen dergelijke specialisten, zoals gezegd, speciale missies hebben met een kleine groep. Maar tegelijk moeten zij altijd in samenwerking en coördinatie met andere gelovigen werken om effectief te zijn. Een vruchtbare relatie tussen dergelijke specialisten en andere gelovigen bestaat onder meer uit de volgende facetten. Om te beginnen vereist duurzame doorbraak en consolidatie voor volken en regio’s het gebed van vele gelovigen, en beslist niet alleen van een kleine groep specialisten. De speciale openbaring die deze specialisten ontvangen helpt de overige voorbidders om effectief voor deze doorbraak en consolidatie te bidden. Maar de verhooring hangt niet slechts af van de openbaring die de specialisten hebben ontvangen, maar voor het grootste deel van het vurige en volhardende gebed van alle overige voorbidders. Ook bij speciale acties van oorlogsspecialisten is de bijdrage van overige voorbidders onontbeerlijk. Deze voorbidders bidden uiteraard voor het succes van de acties, en voor leiding, kracht en bescherming van degenen die aan deze acties meedoen.

Bij het mobiliseren van gebedssteun voor dergelijk acties is onderscheid wel belangrijk. Het heeft weinig zin om allerlei gelovigen die sceptisch zijn over geestelijke oorlog voor dergelijk voorbede te mobiliseren. Gelovigen met zulke scepsis zullen immers moeilijk met heel hun hart voor ‘profetische oorlogsacties’ kunnen bidden. Als wij dergelijke gelovigen wel proberen te mobiliseren lokt dat veelal alleen maar vruchteloze discussies en controverses uit. Het is vaak beter om een beperkte groep voorbidders te mobiliseren die dergelijke acties wel vanuit hun hart eenparig ondersteunen, dan een grotere groep die onderling verdeeld is over zulke acties. In zulke gevallen geldt het principe van Jonathan: ‘God kan immers evengoed met weinigen voor een overwinning zorgen als met velen’ (1 Sam. 14:6b)⁴.

Tot slot moeten profetische voorbidders oorlogsspecialisten hun eigen rol in het juiste perspectief zien. Voorbidders en profetische oorlogsspecialisten hebben een belangrijke rol in het scheppen van de geestelijke voorwaarden voor duurzame doorbraak, en een rol om doorbraken tegen de tegenaanvallen van de vijand te beschermen. Maar zij zijn en blijven deel

⁴ Dit neemt niet weg dat er meer algemene gebedscampagnes kunnen zijn voor een land waarin gelovigen die van mening verschillen in de rol van geestelijke oorlog wel goed samen kunnen werken en bidden.

van een groter geheel. Duurzame doorbraak in een volk en regio is ook afhankelijk van het werk van vele andere gelovigen die evangeliseren, gelovigen leiden naar geestelijke volwassenheid, gemeentebouwers, gelovigen die de seculiere wereld met het evangelie beïnvloeden, e.d. Voorbidders en profetische oorlogsspecialisten moeten actief en ijverig bidden dat de Heer dergelijke gelovigen mobiliseert en toerust (Matth. 9:37,38). En zij moeten voor hun zegen en succes bidden, ook als deze gelovigen geestelijke oorlog maar onzin vinden⁵ (Ef. 6:19,20).

Je kunt deze samenwerking wel vergelijken met de samenwerking in een natuurlijke oorlog. Als voorbereiding van een offensief kunnen speciale commando's achter de vijandelijke linies nuttige sabotageacties plegen. Maar als deze sabotageacties niet worden opgevolgd door een offensief van andere soldaten om dit gebied daadwerkelijk in te nemen, dan hebben deze acties weinig zin. De speciale commando's in dit beeld zijn profetische oorlogsspecialisten. Zonder de follow up van het rest van het leger dat zorg draagt voor evangelisatie, discipelschap, e.d. hebben hun profetische gebeden en acties geen blijvend resultaat.

Sommige gelovigen van de Heer hebben zoals gezegd een specialistische taak ontvangen als profetische voorbidders of soldaten, zoals Hanna. Andere gelovigen hebben een specialistische roeping voor evangelisatie, pastoraat, of de 'marktplaats'. Maar de meeste gelovigen ontvangen diverse taken van de Heer, waarvan voorbede er één is (2Tim. 3:21). Ik wil nogmaals benadrukken dat de ene roeping is niet beter of slechter dan de ander, maar gewoon anders. Ieder van ons moet gewoon trouw de taken volbrengen die God hem of haar heeft opgedragen, welke dat ook zijn. Wij moeten alle zalving en genade die de Heer ons schenkt inzetten voor de verdere doorbraak en consolidatie van Zijn koninkrijk.

H. Samenvatting

De bijbel leert ons dat geestelijke oorlog tegen de legermachten van de vijand een onlosmakelijk onderdeel van ons leven is, of wij willen of niet. Wij moeten onze geestelijke vooruitgang en zegeningen actief verdedigen tegen de krijgslinies, of listige methoden, van de vijand. Tegelijkertijd moeten wij aanvallen om de linies en bolwerken te verbreken, waarmee de vijand onze geestelijke groei en de doorbraak van Gods koninkrijk wil belemmeren. De Heer wil ons via deze strijd geestelijk krachtig maken en leren om vanuit Zijn koninklijke autoriteit te leven. Deze strijd is niet ver weg, maar heeft merkbare invloed op ons leven. Actief, intensief en volhardend gebed onder de leiding en in de kracht van de Heilige Geest speelt in deze geestelijke oorlog een centrale rol.

Voor deze oorlog en het gebed daarvoor is waakzaamheid vereist. Wij moeten waakzaam zijn voor de leiding, timing en wijsheid van de Heilige Geest. Maar de bijbel roept ons ook nadrukkelijk op om waakzaam te zijn voor de krijgslinies en methoden van de vijand. De Heer wil ons wijsheid geven hoe deze krijgslinies en methoden te omzeilen of te verbreken. De bijbel geeft ons principes hoe wij bij deze geestelijke oorlog het juiste spoor

⁵ Het komt in dit verband regelmatig voor dat de Heer profetische voorbidders opdraagt om heel specifiek voor bepaalde bedieningen, gemeenten, bewegingen of leiders te bidden. Ook kan Hij ons opdragen om voor de groei van bepaalde vormen van bediening te bidden die op dat moment extra nodig is. Ook hierin moeten wij dus scherp op de leiding van de Heilige Geest zijn afgestemd.

kunnen houden, en succesvol kunnen zijn. Het principe van ‘gezonde bedachtzaamheid’, waarbij wij op een evenwichtige manier onderscheiden en besluiten, is hiervan een belangrijk voorbeeld.

Hoewel iedere gelovige deze waakzaamheid dient te bezitten en ontwikkelen, is er een groep gelovigen voor wie dit nog in extra mate geldt. Deze gelovigen hebben een speciale rol in de geestelijke oorlog voor steden, landen, e.d. Zij hebben daardoor extra inzicht in de krijgslisten en bolwerken van de vijand in deze gebieden, en extra verantwoordelijkheid en inzicht om onder Zijn leiding hiertegen te bidden, en om gebed van andere gelovigen hiertegen te mobiliseren. Om deze rol te vervullen dient een gelovige niet alleen de juiste zalving te hebben, maar ook de nodige persoonlijke rijpheid. Ik heb uiteengezet dat de contouren van deze rol, die ik ‘profetische soldaat’, of profetische oorlogsspecialist noem, al bij oudtestamentische profeten valt te ontwaren.

Ik ben tot slot ingegaan op strategieën van gebed en profetische actie in geestelijke oorlog en het gezag van gelovigen op dit punt, en van profetische soldaten in het bijzonder. Hierbij heb ik gesteld dat het gros van geestelijke oorlog niet spectaculair of buitenissig is. Het overgrote merendeel bestaat uit luisteren naar de Heer en intensief bidden op basis van wat Hij zegt. Aan de hand van diverse gedeelten in de bijbel heb ik uitgelegd dat in sommige situaties de Heer ons kan leiden om een ‘dwangbevel’ of ‘dwangverbod’ uit te spreken tegen een demonische macht, of om een negatieve geestelijke plek profetisch te oordelen. Ik heb voorts enkele opmerkingen geplaatst over het verschil tussen het toetsen van inzichten en praktijken rondom geestelijke oorlog enerzijds, en het onzorgvuldig oordelen van dergelijke inzichten en praktijken anderzijds. Ik heb verder benadrukt dat duurzame doorbraak een taak is van Gods gehele leger. Profetische oorlogsspecialisten hebben een rol te spelen, maar moeten samenwerken met, en ondersteund worden door, gelovigen die Gods plannen voor een volk of regio tot aanzijn bidden. Tot slot heb ik opgemerkt dat profetische voorbede en geestelijke strijd weliswaar belangrijk zijn, maar slechts een onderdeel van het totale takenpakket van het lichaam van Christus.

Appendix. De recente geschiedenis

Inzichten over geestelijke strijd voor steden, volken en gebieden

De aandacht voor geestelijke oorlog voor steden, organisaties, gebieden, volken en landen is de afgelopen decennia sterk gegroeid, met name sinds de ontwikkeling van de internationale charismatische gebedsbeweging vanaf de jaren tachtig. Gelovigen uit Latijns-Amerika hebben in deze groeiende aandacht een hoofdrol gespeeld. Deze aandacht heeft tot een visie op geestelijke oorlog geleid waarvan ik hier enkele hoofdpunten zal bespreken. Het eerste belangrijke hoofdpunt van deze visie is dat gelovigen moeten ontdekken welke demonische macht of machten de krachtigste invloed hebben over een bepaald gebied of bevolkingsgroep. Het tweede hoofdpunt is het belang van het ontdekken van de toegangspoort waardoor deze machten zulke sterke controle over dit gebied of bevolkingsgroep hebben verkregen.

Een belangrijke toegangspoort in deze visie is valse aanbidding in een bepaald gebied of bevolkingsgroep. Vele demonische machten oefenen al sinds lange tijd een grote controle uit over een bepaald territorium of volk. De bijbel noemt de ‘vorst van Griekenland’ en de ‘vorst van Perzië’ als voorbeelden (Daniël 10: 20). Dergelijke territoriale machten worden of

werden veelal als oppergoden vereerd door de mensen die in dat gebied leefden. Voorbeelden zijn de Baäls in het oudtestamentische Midden-Oosten, of de oppergod Zeus in het oude Griekenland. Ook vele Maria's en heiligen zijn oorspronkelijk demonische machten die heersen over een bepaald gebied⁶. De vijand heeft als krijgslist deze demonische machten een christelijk vernisje gegeven. Het lijkt alsof de aanbidding op iets christelijks is gericht. Maar feitelijk functioneert deze verering van Maria's of heiligen als een dekmantel voor de voortzetting van de aanbidding van de demonische machten die onder deze dekmantel schuilgaan. De valse aanbidding van goden, al dan niet vermomd als verering van Maria of heiligen, versterkt de greep van zo'n territoriale macht op dat gebied en op de mensen die in deze streek leven⁷. Door deze valse aanbidding dragen de mensen in dat gebied feitelijk onbewust geestelijke macht over hun leven over aan de machten die deze valse aanbidding ontvangen.

Anderzijds verkrijgen volgens deze visie bepaalde demonische machten controle over hele gebieden of volken vanwege grove zonden of tragedies. Zo is bij sommige volken of etnische groepen een krachtige demonische macht binnen gekomen door historische trauma's. Dergelijke zonden of tragedies kunnen (burger)oorlogen zijn, massamoord, of trauma's van vernietiging door natuurgeweld, ernstige uitbuiting, koloniale vernedering of slavernij, e.d. Sommige gebieden of volken worden vanwege een dergelijke tragedie beheerst door een demonische macht van bitterheid, geweld, vaderloosheid, armoede, verwerping, fatalisme. Andere gebieden worden vanwege zonden in de geschiedenis beheerst door een mammon geest, zoals het oude Tyrus (Jes. 23; Ez. 27,28). Andere gebieden worden weer vanwege de zonden van hun bewoners beheerst door een geest van prostitutie, misdaad of wetteloosheid, et cetera. Om een geestelijke doorbraak in dergelijke gebieden en hun bevolking te bevorderen is het volgens deze visie nodig om de macht van deze regerende demonische machten te verbreken, of in ieder geval te verzwakken.

Gebedsstrategie

De gebedsstrategie om de controle van dergelijke machten te verbreken of te verzwakken, wordt wel 'geestelijke oorlog op hoog niveau' genoemd. Deze term dient om deze geestelijke strijd te onderscheiden van de individuele bevrijding van persoonlijke demonische bindingen. Zo'n gebedsstrategie begint doorgaans met een intensieve en gecoördineerde gebedscampagne van diverse gebedsgroepen. In dit kader zijn sommige gelovigen bezig om via profetische voorbede en onderzoek dieper inzicht te krijgen in de geestelijke situatie van

⁶ Wij moeten een strikt onderscheid maken tussen de echte Maria, de moeder van Jezus, en de Mariaverering. De moeder van Jezus was een zeer rechtschapen vrouw wier geloof en toewijding ons zeer kan inspireren. Maar de verering van Maria, in wat voor vorm dan ook, heeft niets met de echte Maria te maken, maar misbruikt haar, om verering van demonische machten te legitimeren. De verering van Maria of heiligen geeft de duivel een 'grote kans' (lett. ruimte) in ons leven (Ef. 4:27). Wij moeten de 'gordel van de waarheid omdoen' als wapen tegen dergelijke misleiding, en hierin geen compromissen sluiten uit angst mensen voor het hoofd te stoten (1 Kor. 5:6).

⁷ In deze visie fungeren deze territoriale machten vaak weer als zetbazen van demonische machten die invloed hebben op de gehele wereld, de zogeheten 'wereldheersers'. Zo worden in deze visie vele lokale vruchtbaarheidsgoden en moedergodinnen, zoals de genoemde Diana van Efeze, gezien als vertegenwoordigers van een wereldmacht, die in de bijbel wel de koningin van de hemel of vrouwe Babel wordt genoemd (Jer. 44:17,19,25; Jesaja 47; Op. 17). Het voert te ver om hier in het kader van dit artikel nader op in te gaan.

een bepaald gebied of volk. Dit onderzoek noemen wij wel ‘spiritual mapping’. De inzichten van dit onderzoek worden weer doorgesluisd naar de bij de gebedscampagne betrokken gebedsgroepen. Gespecialiseerde profetische voorbidders doen in deze fase regelmatig ook kleinschalige gebedsacties op locaties die als belangrijke bolwerken van deze machten gelden.

Vervolgens wordt er aandacht besteed aan gebed voor de zonden of tragedies die een opening hebben gegeven voor de controle van de demonische machten. Ook de speciale bolwerken die als een soort hoofdkwartier van dergelijke machten gelden, zoals het al genoemde Hinnom dal, of de ‘City of London’, e.d., worden hierbij opgespoord. Enerzijds wordt er gebeden dat de mensen in dit gebied of uit dit volk zich zullen bekeren, en anderzijds dat God de diepe trauma’s geneest van geleden tragedies of onrecht. In dit kader kan er ook sprake zijn van zogeheten ‘vereenzelvigende schuldbelijdenis’. Deze praktijk is door de profeet Daniël geïnspireerd (Daniël 9). In navolging van Daniël belijden gelovigen uit de regio of volk waarvoor gebeden worden, namens hun bevolkingsgroep de zonden die de demonische machten zo veel macht hebben gegeven. In het geval van onrecht of tragedie kunnen verder vertegenwoordigers van volken die dit onrecht (mede) hebben veroorzaakt, namens hun volk vergeving vragen aan vertegenwoordigers van de slachtoffers. Zo kunnen vertegenwoordigers van een koloniale macht aan de slachtoffers vergeving vragen. Vertegenwoordigers van een volk dat vernietigingsoorlogen heeft gevoerd vragen vergeving aan de slachtoffers daarvan, et cetera. Ook kunnen vertegenwoordigers van volken die met elkaar grote ruzie hebben zich namens hun volken verzoening uitspreken.

Deze strategie mondt veelal uit in een publieke actie waar een groep van profetische soldaten en geestelijke leiders de geestelijke controle van deze machten en/of bolwerken verbreken. Vereenzelvigende schuldbelijdenis kan in zo’n actie ook een agendapunt zijn. Dergelijke actie wordt dan weer door diverse gebedsgroepen in gebed ondersteund.

In deze visie is het verbreken van de macht van zonden en demonische machten in volken of gebieden een belangrijk instrument voor een geestelijke opwekking. Het gebed voor het verbreken van de demonische machten gaat dan ook in deze visie samen met gebed voor een grote oogst, volwassen discipelschap, en gezonde gemeenten en bedieningen. Idealiter wordt er verder vlak na zo’n actie de evangelisatie in dat gebied of onder die bevolkingsgroep een intensieve evangelisatiecampagne gevoerd, zodat de geestelijke vruchten van deze actie kunnen worden geoogst. Een ander doel van deze strategie is doorgaans een sociale reformatie binnen dat gebied of volk. Dit houdt in dat er niet alleen wordt gebeden voor een toename van gelovigen, gezonde gemeenten en persoonlijke volwassenheid, maar ook voor een groei van de invloed van het evangelie in alle sectoren van de samenleving, inclusief de economie, de politiek en de publieke ruimte.

In het kader van dit gebed voor reformatie is ook aandacht voor de speciale positieve bijdragen die steden, gebieden of volken kunnen leveren. Volgens deze visie heeft elke volk of regio verborgen positieve kwaliteiten, waar ook andere gebieden of bevolkingsgroepen door kunnen worden gezegend (de zogeheten ‘redemptive qualities’). Zo kunnen sommige gebieden of volken een speciaal potentieel hebben voor aanbidding, voor gerechtigheid, als toevluchtsoord voor verdrukten, als hulp voor het oplossen van armoede, enzovoorts. Hoewel de doorbraak van het evangelie altijd het hoofddoel is van dergelijke geestelijke oorlog, bidden gelovigen die in het kader van deze visie werken, ook voor de doorbraak van

dergelijke 'remdemptive qualities' in de gebieden of bevolkingsgroepen waarvoor zij geestelijk strijden.

Evaluatie en de Nederlandse situatie

Deze visie op geestelijke oorlog heeft zeker successen kunnen claimen. Zo heeft Argentinië mede vanwege dergelijke geestelijke oorlog spectaculaire doorbraken meegemaakt. Aan de andere kant zijn er in diverse delen van de wereld gebeden en profetische acties gehouden die binnen deze visie passen, maar die tot nu toe geen aanwijsbaar resultaat hebben opgeleverd. Tegelijkertijd hebben er vele krachtige geestelijke doorbraken in de wereld plaatsgevonden waarbij een dergelijke manier van geestelijke oorlog op het eerste gezicht geen rol lijkt te hebben gespeeld. Wij kunnen hieruit concluderen dat deze visie op geestelijk oorlog heel nuttig kan zijn, maar niet voor alle situaties absoluut noodzakelijk is. De Heer kan ons op verschillende manieren in geestelijke oorlog leiden voor volken en gebieden.

Deze visie op geestelijke oorlog 'op hoog niveau' kwam in Nederland sterk in opkomst sinds het begin van de 21 eeuw. Ook in Nederland was dergelijke geestelijke oorlog vanaf haar introductie uiterst omstreden. Mijn vrouw en ik waren toen uitgesproken aanhangers en promotors hiervan, en hebben hierin ook een actieve rol gespeeld. De 'geestelijke oorlogsbeweging' waarvan wij deel uitmaakten leed echter schipbreuk. Op basis van onze ervaringen is het echter prematuur om te concluderen of deze vorm van geestelijke oorlog effectief voor de Nederlandse situatie kan zijn. Er speelden namelijk allerlei onbedoelde effecten een rol.

Het hoofdprobleem was dat de aandacht voor geestelijke oorlog helaas te veel een sensationele hype was. Dit leverde een sterk gepolariseerd klimaat op. Gelovigen waren hetzij heel sterk voor, hetzij heel sterk tegen, soms zonder dat zij zich voldoende in de materie hadden verdiept. Verder bleek deze hype veel onevenwichtige personen aan te trekken die nog niet vrij waren van sensatiezucht, diepe bindingen en wonden, en ongezonde ambities en interesses. Wellicht is de term 'geestelijke oorlog op hoog niveau' hier debet aan, en is deze term ongelukkig. De term versterkte bij sommigen wellicht de indruk dat deze praktijk heel eng of zweverig is. En bij anderen wekte deze term kennelijk een gevoel van ongezonde 'spanning en sensatie' op, en de indruk dat deelname aan deze strijd je tot een elite christen maakt. Tot slot slopen via het internationale netwerk onzuivere inzichten, bizarre gebedspraktijken, financiële manipulatie en andere grove misstanden de beweging binnen. Dit alles veroorzaakte veel verwarring en onrust. Dit was een probleem dat ook in diverse andere Europese landen speelde. Begin 2007 zagen wij ons daarom genoodzaakt met deze beweging van geestelijke oorlog te breken. Sinds die tijd is de aandacht voor dergelijke geestelijke oorlog in Nederland naar onze indruk sterk verminderd.

Eerder in dit artikel heb ik echter al gesteld dat het voorkomen van misstanden op zich nog niet betekent dat wij geestelijke oorlog als geheel moeten afwijzen. Er doen zich immers op andere terreinen van het christelijk leven net zo goed misstanden voor. Onze indruk is dat sommige ideeën en praktijken van deze visie op geestelijke oorlog op zich best zinvol en bruikbaar kunnen zijn. Wij geloven dat wij nu in een speciale 'kairos' tijd leven, waarin God een grote doorbraak van Zijn koninkrijk wil geven. Wij ervaren daarom een sterke aandrang om de komende tijd weer intensief voor Gods plannen voor Nederland te bidden. Hierbij willen wij hernieuwde samenwerking zoeken met profetische voorbidders en overige

gelovigen die dit ook op hun hart hebben. Wij willen in alles scherp afgestemd zijn op de leiding en inspiratie van de Heilige Geest. Wij achten het niet onmogelijk dat Hij ons in de nabije toekomst zal leiden om weer van sommige van de net beschreven ideeën en praktijken van geestelijke oorlog gebruik te maken, in een gelouterde vorm. In dit opzicht zullen wij ons zowel geestelijk open als ‘gezond bedachtzaam’ opstellen.